

Č a s ť   p r v á

PÁN SPISOVATEL

„Valter, prvá veta musí byť kladivo, ktorým ma ovalíš, aby som bol tvoj zajatec až do konca – a možno ešte dlhšie,“ povedal mi raz starý otec.

„A čo keby bola prvá veta tá, ktorú si práve povedal?“ napadlo mojej detskej mysli.

„Zasa si nič nepochopil,“ odpovedal a zabuchol za sebou pracovňu.

* * *

Všetko Ti vyrozprávam, drahý čitateľ, nech už si ktokoľvek. Chcel som na to ísť pekne poporiadku, no niekedy túto možnosť autor nedostane. Uvidíš sám. Tento príbeh sa začal koncom. Plynie od okamihu, keď som dal počas jednej špeciálnej zimy poslednú bodku za poslednou vetou.

Vyšla mi kniha, ktorá sa – áno – *celkom* vydarila. Vyhrala Zlaté brčko, kategóriu debut roka, v našich končinách prestížne ocenenie. Aspoň v tom čase. Trafil som desiatku hneď prvým výstrelom. Keď knihe vzápätí venovala celú dvojstranu slávna Judita Muková-Klempmanová, pozornosť sa na mňa začala valiť ako voda

z prasknutých stúpačiek. Jej článok *Fenomén spod Tatier* bol akoby ďalšia, samostatná cena.

Najrešpektovanejšia, no hlavne najprísnejšia československá kritička nevenovala dve strany jednému autorovi viac ako pätnásť rokov. Podľa jej názoru šlo o najlepší povojnový román. Podľa nej mal zbúrať hranice žánrov. Nedal sa zaradiť do žiadnej poličky – pretože vytvoril svoju vlastnú. Tento moment roztrhol bublinu, v ktorej som dovtedy existoval. Už nebolo nič také ako predtým.

Sláva prišla expresne a bez zaklopania. Do postele som si ľhal ako nikto, ako človek milión, ktorého by na ulici prekročili. Ráno som vstával ako bestsellerový autor, ako *pán Spisovateľ*, ktorý si môže vyberať, do akých otvorených dvier vstúpi a komu venuje čas. Život má zmysel pre humor.

Knihy sa naozaj podarila. Nebudem preháňať, ak napíšem, že sa z mojej hlavnej postavy stal ľudový hrdina. Nový symbol sily. Každý muž, ktorý príbeh čítal, chcel takého chlapa „nájsť v sebe“. A vlastne aj každá čitateľka, akurát doslova. Ľudí som inšpiroval. Revolúcia bola na dohľad. Vravelo sa, že som svojou troškou prispel k povaleniu starého režimu. Dobré sa to počúvalo.

Listy od priaznivcov mi chodili v hŕbach. Boli plné nadšenia, uznania, vďaky. Stačilo zopár stoviek strán, do ktorých som zhmotnil nápady najdivokejších kútov fantázie, a davy ma zbožňovali. Spoznali moje meno a – čo je dôležitejšie – zapamätali si ho. Bol som presvedčený, že som zvíťazil, že som dobyl život, že *o tomto* to všetko je. V tomto období by ma nik nedokázal presvedčiť o opaku.

Nebudem veľmi preháňať, keď uvediem, že sa zrodil kult. Náboženstvo. A moji fanúšikovia žiadali ďalšie *slovo páno*. Knihu zhltli a s jedlom narástla chuť. Chceli – nie – vyslovene sa dožadovať pokračovania. Zároveň sa snažili doprosiť k vysvetleniu môjho otvoreného konca. Bombardovali ma svojimi interpretáciami. Každý sa na záver pozeral z vlastnej perspektívy. Niektorí

rozoberali na súčiastky význam každej vety, špekulovali, čo mohlo znamenať také, onaké slovo. Ibaže nikto netrafil klinec po hlavičke. Nik ten príbeh nerozlúštil, aj preto ma korešpondencia veľmi rýchlo omrzela.

Ani raz som neodpísal.

Keď kniha zažiarila, všetko sa zmenilo. Okrem slávy dorazili aj lóve. Potom sa preložila do ďalších jazykov – češtiny, nemčiny, maďarčiny, poľštiny – a korún bolo odrazu toľko, že som nestíhal počítať. Väčšinu času som ani netušil, aký som vlastne bohatý. Čo som jeden večer minul, na druhý deň zarobili tantiémy. V zadnom vrecku nechutne drahých nohavíc som nosil vypasenú peňaženku a patrične si to užíval. Že peniaze zmenia myslenie a charakter, je prvotriedne kliše, ktorému sa môžete chechtať, kým vám nevstúpi do života. Potom vás peniaze, najmä tie rýchlo nadobudnuté, stiahnu pod hladinu. Neľútostne a drasticky – presne ako mňa. Je to neriešiteľný hlavolam. Aj keby mi dali druhú šancu, tak by som ten súboj znovu prehral.

Na písanie som v týchto zlatých časoch nemyslel. Bol som príliš zanepřázdnený žitím života. Plné dúšky, všetko teraz a hneď. Ďalšie zimy ma hrialo vedomie, že sa nemusím ísť za ničím pretrhnúť. Nemíňal som mimoriadne, skôr plynulo, pravidelne a nerozumne. Riadil som sa heslom *carpe diem*.

Peniaze urobili to, čo najlepšie vedia – rozkotúlali sa. Doplatili na moje radovánky, najmä na moju bezbrehú lásku k whisky. Občas niečo padlo na látky podvratného charakteru či na hazard. A áno, isteže, zopár stoviek týždenne sa mi úmyselne vyšmyklo a stratilo v ženských výstrihoch. Keď mi nestačilo, ako sa boky nejakej krásavice krútili na pódiu, a chcel som ich vrtkosť okúsiť na vlastnej koži, musel som priplatiť. Pokúšal som sa využiť spisovateľskú popularitu, ale v týchto kruhoch moje meno nefungovalo. Nemalo takú váhu, aby sťahovalo nohavičky .

V tej dobe som si myslel, že žijem vlastný sen. Mohol som sa mylíť viac? Boli to zlaté časy, to rozhodne, no nie životným štýlom, ktorý som predvádzal. Úspech je vrtkavý, majetky tiež. Napokon všetko spáli metabolizmus, prefiltruje pečeň, nakoniec sa aj ženská skôr či neskôr oblečie a nahodí zdvorilý úsmev, ktorým naznačí, že to divadlo je na konci. A človek je opäť o niečo chudobnejší, hoci si nahájuje drahé nohavice. Je chudobnejší ako bytosť. Na dne prázdneho pohára, na špinavých obliečkach v hotelovej izbe, na pokrčenej dvacke, ktorú som hádzal po slovensky nehovoriacemu taxikárovi – presne tam by som našiel posledné zvyšky sebaúcty. Po nočných eskapádach – za ktoré by sa nehanbil ani Charlie Bukowski v životnej forme – som sa domov vracal ako ešte väčší chudák. Ako mizantrop. Depresie a sebalútosť vytlačili lásku k príbehom. Písací stroj som obchádzal oblúkom – a na ďalší deň ešte väčším.

Hanbil som sa prisadnúť si.

Peňaženka vychudla na kosť. Priestranný byt v centre som vymenil za túto „búdu pre psa“, do ktorej by sa mi žiadny pes nezmesčil. Mám ju zariadenú spartánsky, no nie preto, že som pravoverný asketik. Skrátka, tak to vyšlo. Najviac whisky som vydrúľal tamhľa – v zodratom kresle na kraji obývačky. Je to srdcová chlopňa môjho malého sveta, v ktorom som ostal sám, a snažím sa tváriť, že ma to netrápi. Aspoň pred tým zarasteným borcom v zrkadle, ktorého občas stretávam. Raz na mňa hľadí ľútostivo, inokedy vyčítavo. Stále mu opakujem, nech dá pokoj.

Akoby mi nerozumel.

Medzi týmito nemými stenami sa ponevierať v tom istom šedom svetri celé dni. Je to moja vlastná hanba, môj vlastný trest. Je to zároveň *moja vec*. Našťastie, hanbiť sa (okrem seba) nemám pred kým. Som jedináčik, ktorého odchovali starí rodičia. Otec sa prepil do hrobu v tridsiatich štyroch a matka, tá nemala silu viacej pokračovať. Zbalila kufre, vytiahla kotvu – ktorá, povedzme si

úprimne, nebola spustená bohvieako hlboko – a zmizla za hranicami. Západ jej ponúkol nový, krajší život. Pamätám sa na nich iba hmlisto. Zabúdalo sa pomerne ľahko. Pomohli reči starého otca, toho slávneho korunovaného cynika. Na syna s nevestou nemal pekného slova. Ich slabosťou opovrhoval – a to najmä preto, že mu ostal na krku nový príves.

Ja.

Valter Vinter.

Všetci, na ktorých záležalo, sú stratení. Roztrúsili sa po svete alebo sú preč nenávratne. Niektorým som nestihol povedať všetko, čo som chcel, iným som zas chrstol do tváre veci navyše. Naučil som sa pritom jednu vec – asi jedinú užitočnú. Všetko dôležité je definitívne. Na nič som nedostal druhý pokus. Je iba ten jeden, a preto si treba veľmi dobre premyslieť, či do tej kaluže na chodníku skočím a užijem si jeden krátky moment ukojenia. Samozrejme, môže to byť dobré, ibaže za to zaplatím mokkými ponožkami. No a tie zostanú mokré omnoho dlhšie. Viete, aké dokážu byť vlhké ponožky časom deprimujúce? Lebo ja áno.

* * *

Zobudenie zapadalo do konceptu. Ako pri väčšine iných vecí, došlo k nemu vyslovene proti mojej vôli. Musel som vyletieť z postele, pretože mi prišlo zle. Kráľovsky zle! Takto voľajako si predstavujem posledný súd, na ktorom vás advokát hodí cez palubu. Na záchode som strávil večnosť. Moje zavýjanie sa odrážalo od keramickej misy a ja som prosil, aby sa to už konečne skončilo. Sedel som na chladnej zemi, opieral sa o stenu a premáhal ma spánok. Môj ctený žalúdok ma na pokoji nenechal.

V hlave mi premávali vlaky a pochodovala mi tam celá črieda slovnov. *Už nikdy nebudem piť*, sľuboval som a vedel, že to nedodržím.

Zariskoval som a pripravil som si miešané vajíčka. Tri. Pri ich nádhernej, aj keď trochu provokatívnej vôni som sa snažil rozpačovať na včerajšok. Márne. Všetko pripomínalo sen, ktorý je v čase snívania taký živý a jasný, no desať minút po zobudení sú to črepy rozbitého pohára, ktoré už do seba nikdy nezapadnú.

Jediná stopa bola prázdna fľaša, ktorú som určite vyprázdnil ja. Stále som mal na jazyku dubovú pachuť, ktorá sa mi ani po ranom zážitku nesprotivila. Bol som do nej akýmsi poddajným spôsobom zamilovaný až po uši; ako do ženy, o ktorej dobre viete, že vám vôbec, ale vôbec neprospieva, no aj tak vedľa nej chcete každý večer zaspávať. Pozrel som sa na ňu a mal som chuť na ďalší pohárik.

Vedľa nej ležal malý umelohmotný valec. Veľkosťou pripomínal obal na film do fotoaparátu, ale rozhodne ním nebol. Chýbalo mu veko aj obsah. Po jeho obvode sa tiahol nalepený kus papiera, na ktorom bolo perom napísané moje meno. Prvé aj druhé. Prečítal som ho nahlas, päťkrát, desaťkrát, tridsaťkrát, až kým prestávalo dávať zmysel. Modrým perom bolo ďalej písané:

Ciaprohexin 3x7

Lieky na pečeň? Na tlak? Antibiotiká? Antidepressíva? Nemal som žiadnu predstavu, čo je to za sračku. Bol to ďalší črep rozbitého pohára, ktorý zo žiadnej strany nikam nezapadal. Prečítal som si ešte raz svoje meno. VALTER VINTER. Snažil som sa odniekiaľ vyhrabať istotu, že je naozaj *moje*.

* * *

November bol rozseknutý na presnú polovicu a to znamenalo jediné: mal som narodeniny. Takmer by som zabudol, keby som si nelistoval v kalendári, aby som si zbilancoval, koľko meškám s nájomným. Nemal som v dátumoch prehľad. Moje dni vyzerali väčši-

nou rovnako; pondelok ako piatok, piatok ako sobota. Ťažko som ich niečím rozlíšil. Iba nedeľu by som spoznal okamžite, pretože

V NEDEĽU MÁ GRIŠA ZATVORENÉ!

Pripomínal mi to lístok na chladničke. Niekoľkokrát som sa k nemu prešiel celkom zbytočne. Malý obchod na nábreží, skromná večierka, moje obľúbené útočisko. Pribratý dobrák Grigor Lazarov tam mal svoj flek už roky rokúce. Po vojne sem aj s manželkou prebehol z Loveču. Myslel si, že u nás bude rásť tráva rýchlejšie. „*Myslel som ja takto, zašতো vy boli poblizo osvoboditeľom,*“ vyprával tou svojou hatlaninou, kým sa naučil trochu lepšie po našom. Keď pochopil, že mu predikcia nevyšla, bolo už neskoro – mal tu život. Na predmestí veľkého mesta, tisícsto kilometrov od domova, rozbehol nenápadnú predajňu, ktorú si ľudia rýchlo obľúbili. Už sa neoplatilo vracat’.

Zostal.

Keď som tam kráčal, cítil som onen vytúžený pokoj, ktorý som chcel prežívať stále. To však nešlo, nemohol som k nemu chodiť desaťkrát denne. Čakal ma tam môj verný džin, dôkladne zatvorený vo fľaši s príchutou sladu a obilia.

Na dverách bol ten otrasný zvonček, ktorý oznamoval príchod klientov. *Dililing-dililing*. Bol iritujúci ako detský amatérsky spevokol. Keď ľudia cirkulovali hore-dole, zvonil ako zmyslov zbavený. *Dililing-dililing*. Nič nebolo horšie, ako keď si to človek v už otvorených dverách pri odchode rozmyslel, zatvoril, znovu si to rozmyslel a potom obchod predsa opustil. *Dililing-dililing. Dililing-dililing. Dililing-dililing*. Vtedy som mal chuť ten zvonec strhnúť a rozdupať. Bola to legitímna alergia.

„Achooj, Valty. Čo nové od pera? Ide to?“ opýtal sa Griša. Vyzeral unavene. Sedel tam od pol šiestej ráno. Bol to problém člo-

veka, ktorý veľmi neveril na úžitok zamestnancov. Jeho motto znelo: *Čo si neurobíš sám, na to rovno zabudni.*

„Musí to ísť. Ty ako?“

„Veď to spoznávaš aj sám,“ odpovedal tým svojim krkolomným mixom. „Choroba pomalého umierania na starotu.“

„Na starobu,“ opravil som ho. Griša robil chyby skoro v každej vete, no v priebehu rozhovoru som ho opravil vždy iba raz – taká naša nepísaná a vlastne ani nikdy nedohodnutá zásada. „Ako ide biznis?“

„Biznis? Vieš čo?! Niekde v prostriedku krivky,“ naznačil prstom sínusoidu.

„Pred výstupom na vrchol? Alebo pred pádom na dno?“

Nahlas sa rozosmial. „Tak toto mi neprináleží rozoznať. Ekonomické cykly sú ešte menej vyspytateľné ako cykly ženskej ná-
tury. Možno bude tak, a možno inak. Buď jeden gombík na košeli zapnem, alebo vypnem. Jednoducho.“

Grišovo zbožie bol podnik jediného človeka. Bulhar žil priamo v ňom; v priestore, ktorý sa nachádzal niekde vzadu, kde by mal byť sklad. Vždy som si Grišu predstavoval, ako sa ráno prebúdzal medzi kartónmi tovaru. Stačilo prejsť cez dvere a bol v práci. Stačilo sa vrátiť tým istým smerom a bol v obývačke. Dokonca to ani neboli dvere, ale iba tie visiace bambusové hovadiny, ktoré majú niektorí ľudia v obľube.

„Inak,“ povedal som. „Dnes mám narodeniny.“

„Ale to nie možné.“

„Prečo by nebolo?“

„Aj matka mojej ženy má dnes narodeniny.“

„Že ju pozdravujem.“

„Nie, božechráň! S tou ja nerozprávam. V každom prípade bla-
choželám tebe, Valty.“ Kým mi podával jednu ruku, tá druhá zmizla pod pultom. Jeho veľké telo sa s hlbokým predklonom natrápilo.

Vytiahol načatú fľašu mojej obľúbenej značky a dva poháriky. „No a koľko ty dožil, povedz.“

„Plus mínus štyridsať.“

„Áááá,“ ponalieval, „povojnové chlapča.“

Prikývol som.

„A teda plus?“ Zarovnal hladiny. „Či mínus?“

„Záleží na tom, Griša?“

„Vôbec. Čo pre jedného veľa, pre iného málo. Záleží na tom len, koľko zmesťme spomienok do rokov. Iba na tom.“

„Múdro hovoríš,“ zdvihol som pohár s whisky.

„To vždy ja.“

Napili sme sa. Potom Griša naliał doplna ešte raz. Bol sám sebe šéf a pitie na pracovisku si toleroval. Možno preto, že nebol taká násoska ako ja. Ak to človek s hriechmi nepreháňa, je v podstate svätec. Tak znela teória tohto vyhláseného bulharského filozofa. Griša ma poznal a vedel, že ďalšia otázka bude tak trochu zbytočná.

Ale aj tak ju položil.

„Dáš ešte?“

„Určite.“

Mal som nutkanie priznať mu, že je jediný, s kým sa na svoje narodeniny tento rok napijem a pohovárom, no v hlave mi tá veta znela strašne ufrňukane. Nechal som ju zaniknúť v chuti whisky. Griša bol fajn chlap, ponúkol mi jednu zo svojich lepších fliaš za zvýhodnenú cenu. Nebolo to tak dávno, čo som nemusel sledovať cenovky. Dnes mi aj táto narodeninová zľava prišla vhod. Nerobil som drahoty a ponuku som prijal. Urobilo mu radosť, že mi môže urobiť radosť.

„Chádam sa uvidíme čoskoro. Opatruj sebe, Valty.“

„Ty takisto.“

Dililing-dililing.

Návšteva u Grišu Lazarova dopadla dobre; dobre som sa načal a doma som sa potom dorazil. Horšie to bude pri návšteve správcu. S hentým frustrovaným komunistom ma žiadne úľavy nečakajú.

* * *

Ako čas bežal a ďalšia kniha bola v nedohľadne, listov mi chodilo čoraz menej. Po roku schránka zívava väčšinu mesiaca prázdnotou. Klebetu, že čitateľov poctivo ignorujem a so stopercentnou zárukou nikomu z nich neodpíšem, si medzi sebou rozniesli ako španielsku chrípku. Aj to, že nepracujem na pokračovaní. Strana bola sklamaná – do mojej knihy chceli zakomponovať propagandistické vložky. Cez Wolkera mi odkázali, že na ďalšie výhody môžem zabudnúť.

„Seriem na nich! Aj tak to už majú spočítané,“ odkázal som naspäť.

Myslím, že sa to k nim nedostalo.

Už iba zarytí fanúšikovia verili, že moja ďalšia knižka spadne z neba. Bez ohlásenia. Nieкто rozšíril fámu, že na nej pracujem v tajnosti. Tipoval som to na svojho pažravého manažéra, ktorému zachutilo z koláča.

Stačilo málo – takáto iskrička – a už sa o tom všade hovorilo aj písalo. Ozvala sa mi Judita Muková-Klempmanová. Legenda osobne. Tá, ktorá autorom proaktívne nikdy nevyvolávala. Chcela exkluzivitu. Hovorila o tom, ako si navzájom pomôžeme. Nemal som pre ňu žiadnu rozpísanú kapitolu, žiadnu scénu – ba čo viac, nedriemal vo mne ani nápad, z ktorého mohlo čokoľvek vzniknúť.

Aj naďalej som si užíval tú jediná lastovičku, ktorá mi urobila zo života leto. Uspokojenie som videl v hýrení, kým môj papierový príbeh bledol ako staré, zošúchané fotky. Na písací stroj v pivnici sadal prach a na mňa sa zabudlo.

Martin Petro
HLAVNÝ HRDINA

Prvé slovenské vydanie
Vydalo vydavateľstvo Lindeni v roku 2021
v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o.,
so sídlom Mickiewiczova 9, Bratislava, Slovenská republika.

Číslo publikácie 2 380

Zodpovedný redaktor Erik Fazekaš
Technická redaktorka Jana Urbanová

Jazyková redakcia Zuzana Šmatláková
Ilustrácia na obálke Kristína Papuláková
Návrh obálky Viktor Asimov
Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tlač TNM PRINT, s. r. o., Chlumec nad Cidlinou

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú
odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh:
www.albatrosmedia.sk
eshop@albatrosmedia.sk
tel.: 02/4445 2046

ALBATROS MEDIA